

Чергова спроба визначити роль аналізу та прогнозування в політиці

Олександр Соснін,

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри управління суспільним розвитком
Національної академії державного управління
при Президентіві України,
Заслужений діяч науки і техніки України,
член-кореспондент Української академії
політичних наук

*Ржевська Н. Ф. Політичний аналіз і стратегічне
прогнозування в США: інституційний вимір / Н. Ф. Ржевська. –
Дрогобич : Коло, 2012. – 256 с.*

Актуальність появи монографії, яка рецензується, не викликає сумніву, оскільки сучасний світ наприкінці ХХ століття під впливом США зазнав радикальних політичних, економічних, соціальних, духовних, екологічних змін. Людство зіткнулося з цілою низкою небачених раніше глобальних проблем, зокрема, таких як проблеми виживання, системної трансформації і розвитку. Без їх розуміння не можна кваліфіковано підійти до формування національних цілей і стратегій та сподіватись на безпечний розвиток у майбутньому. Як і інші країни, Україна не спроможна поки що вирішити проблеми, які постали перед нею, без врахування досвіду провідних країн світу і, по-перше, США, в реагуванні на впливи, виклики і загрози глобальних факторів.

Зокрема, без прогнозування політичних явищ і процесів, передбачення перспектив їхнього розвитку взагалі неможливо науково обґрунтоване управління, вироблення і прийняття ефективних управлінських рішень, які б відповідали рівню глобального виміру проблем і були б в координатах сучасного політико-правового поля.

Виявлення назріваючих тенденцій, проблем і суперечностей сучасного міжнародного політичного життя, пошук шляхів і методів їх розкриття та розв'язання, а особливо – надійний політичний прогноз – важливі завдання, що необхідно вирішувати при створенні оптимальних моделей міжнародного співжиття.

Відомо, що життя міжнародної спільноти в умовах глобальних перетворень супроводжується низкою умов кардинальних перетворень в усіх сферах. Особливо це відчувається у змаганні ідеологій провідних країн за звання стати домінуючою силою при створенні парадигм сталого розвитку і колективної безпеки в ХХІ столітті. Процес супроводжується виникненням дедалі більшої кількості внутрішніх та міжнародних соціальних проблем, які активізують політичну поведінку громадян в процесах розбудови громадянського суспільства.

Саме тому досвід США нам вельми цікавий, оскільки в спадщину від СРСР нам, як відомо, дісталася країна, вектор розвитку якої протягом усього ХХ століття постійно було направлено на формування індустріальної і постіндустріальної економіки і наприкінці 80-х років минулого століття з багатьох питань економічного розвитку відповідала рівню постіндустріальних країн світу. Однак, моносуб'єктність (самовладдя), виключно монолог влади з народом замість діалогу, її постійний диктат у відносинах із людиною і суспільством, невизнання у стосунках компромісу, таких засобів спілкування як угода, домовленість, не дозволили нам вистояти у конкурентній боротьбі із західною цивілізацією, але залишили нам величезні амбіції. Однак, після краху СРСР, люди, які прийшли в Україні до влади через інертність населення, яке зберігало у масі своєї майже повну залежність від держави, і через слабкість масового суспільного і політичного руху, замислили реформи, які нагадують просту заміну радянського устрою зразками організації державного, правового, економічного, політичного тощо життя, запозиченими у західних держав. Однак, прагнучи утримати владу, наша владна еліта у пошуках опори досить швидко переорієнтувалася й перевела свій погляд від зоряних мрій „мас” на структуровану свідомість „силових” відомств. Як наслідок, почалося тотальне „зачищення” простору, призначеного для розбудови громадянського суспільства і відповідної державної політики. Політичні партії, недержавні й громадські організації, „незалежні” канали телебачення, система виборів, діяльність всіх гілок влади й, зокрема, правоохоронних органів, відволікала наші реформи на рівні стратегічного планування від соціальної сутності громадянського суспільства. До того ж, глобальна світова економічна і фінансовий криза, що почалася на початку ХХІ століття, радикально змінила й без того гнітючу ситуацію й оголила вразливість усієї стратегії розвитку держави, прискорила відтік капіталів з України. Сьогодні ми бачимо, що у нас скорочуються виробництва, зростає безробіття, різко загострюються всі так і не вирішені протягом років набуття незалежності проблеми охорони здоров'я, освіти, житлово-комунальної сфери. Корупція стала одним із самих руйнівних наслідком відсутності структурно-функціональної диференціації, спеціалізації, соціального устрою й сучасного суспільного життя.

Все це та низка інших причин вказують на актуальність досліджень, що знаходяться в площині проблематики, порушеної у рецензованій

монографії Н. Ржевської. Вважаю, що взагалі дослідження проблем, що стосуються політичного аналізу і стратегічного прогнозування в американській моделі є для нас виключно важливим, бо саме в США вперше подолано парадокси політичної експертизи, а експертні знання почали системно використовувати при прийнятті політичних рішень.

Структура монографії „Політичне прогнозування в США: інституційний вимір” вказує на те, що авторка послідовно розкрила зміст досліджуваних проблем від теоретико-методологічних аспектів до прикладних. Вагомим є той факт, що авторкою зроблено спробу провести паралелі між американською та іншими традиціями політичного аналізу – західноєвропейськими, транснаціональними та вітчизняною. Звичайно, не все вдалося охопити, не всі актуальні моменти означеної проблематики висвітлено повною мірою, але це не можна вважати недоліком, а тільки навпаки тим фактом, що вказує на широкі перспективи монографії, яка є оригінальною науковою розвідкою, а побажання стосовно внесення конструктивних змін чи доповнень до її змісту не впливають на позитивну оцінку рецензованої монографії.